

Vaste Commissie voor Taaltoezicht
Warandeborg 4 – 1000 BRUSSEL

Brussel, 6 februari 2017

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 48.307/I/N
[...]

[...]

Geachte heer administrateur-generaal,

In zitting van 27 januari 2017 heeft de Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) uw vraag om advies van 2 december 2016 betreffende de vertaling naar het Frans en Engels van de introductiebrief, de vragenlijst en het herinneringskaartje in het kader van de Brusselbevraging, onderzocht.

Uw vraag om advies luidt als volgt:

“1. Situering

In 2017 is een bevraging voorzien bij een representatieve steekproef van de Brusselse bevolking. Met deze bevraging wil de Vlaamse overheid enerzijds inzicht krijgen in de taalsituatie en de processen van de taalverwerving en taalverschuiving in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en anderzijds wil de bevraging ook peilen naar een aantal leefbaarheidsaspecten in dit gewest. Het onderzoek naar de taalsituatie wordt gevoerd op vraag van Sven Gatz, Vlaams minister, bevoegd voor Brussel, het onderzoek naar een aantal leefbaarheidsaspecten op vraag van Liesbeth Homans, Vlaams minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, waaronder het Vlaamse stedenbeleid vervat zit. De aanbestedende overheid is het agentschap Binnenlands Bestuur.

Het luik dat peilt naar de taal is een vervolgonderzoek dat in het verleden werd uitgevoerd door BRIO, het Brussels Informatie-, documentatie- en onderzoekscentrum, ondersteund door de Vlaamse overheid. Zij hebben 3 maal een face-to-face Taalbarometer in Brussel opgezet. In de nieuwe bevraging is het de bedoeling om naast taalaspecten ook leefbaarheidsaspecten te onderzoeken en zo meer inzicht te krijgen in de leefsituatie van Brusselaars, parallel met onderzoek dat in 2017 in het Vlaams Gewest gevoerd wordt in de 13 centrumsteden en in alle andere 295 Vlaamse gemeenten. Daarmee wil minister Homans inspelen op diverse parlementaire vragen en een engagement van de Vlaamse overheid in het kader van de Stedenfondsbeleidovereenkomst 2014-2019 tussen de Vlaamse overheid en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Via deze beleidsovereenkomst heeft de Vlaamse overheid namelijk het engagement opgenomen om in te staan voor de organisatie van een bevraging over leefbaarheidsaspecten zodat de Vlaamse Gemeenschapscommissie de resultaten ervan kan aanwenden bij de voorbereiding van haar beleidsplanning voor de nieuwe legislatuur.

De bevraging over leefbaarheidsaspecten wordt georganiseerd aan de hand van een drop off vragenlijst, gekoppeld aan de face-to-face bevraging. Respondenten die deelgenomen hebben aan de face-to-face bevraging, worden uitgenodigd om een schriftelijke vragenlijst over leefbaarheidsaspecten nadien (thuis) in te vullen en op te sturen in een gefrankeerde enveloppe, waarop de Studiedienst van de Vlaamse Regering als bestemming is vermeld. Deze aanpak biedt het voordeel dat respondenten rechtstreeks kunnen aangesproken worden om de vragenlijst

in te vullen, wat hen mogelijks stimuleert om dit ook effectief te doen. Na 1 week ontvangen zij een herinneringskaartje.

2. Doelgroep van de bevraging

De doelgroep van de bevraging zijn inwoners ouder dan 16 jaar, die wonen in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest. Volgens de gegevens van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid bestond begin 2014 69% van de bevolking in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest uit personen van buitenlandse herkomst.

In het onderzoek wordt er naar gestreefd om 2.500 effectief te bevragen. Hiertoe wordt een steekproef getrokken bij het Rijksregister, waarbij rekening wordt gehouden met volgende elementen: ouder dan 16 jaar, representatief naar geslacht, leeftijdscategorie (16-34j, 35-54j, 55+), alle adressen, niet enkel Nederlandstalige adressen. Op 20 oktober 2016 heeft de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer toelating gegeven voor het laten trekken van een steekproef bij het Rijksregister.

3. Vraag tot het mogen voorzien van een vertaling van de vragenlijst, de introductiebrief en het herinneringskaartje in het Frans en Engels

Wij vragen om ten aanzien van respondenten uit het Brussel Hoofdstedelijk Gewest de vragenlijst, de introductiebrief en het herinneringskaartje ook in het Frans en het Engels te kunnen voorzien.

Respondenten, die deelnemen aan de face-to-face Taalbarometer, worden dus uitgenodigd om nadien de Nederlandstalige schriftelijke vragenlijst (thuis) in te vullen. Op basis van de face-to-face bevraging zal goed vastgesteld kunnen worden of de respondent het Nederlands voldoende machtig is om de vragenlijst in het Nederlands in te vullen. Respondenten, die het Nederlands voldoende machtig zijn, krijgen de vragenlijst en de introductiebrief in het Nederlands mee.

Enkel indien blijkt dat een respondent het Nederlands niet voldoende machtig is, worden hem/haar een vragenlijst en een introductiebrief in hetzij het Frans, hetzij het Engels meegegeven. Navraag bij de meet- en weetcel van de Vlaams Gemeenschapscommissie leert nieuwe migratiestromen vaak nationaliteiten zijn, die wel Engels kennen maar geen Frans of Nederlands, terwijl de Franstalige versie gebruikt zou kunnen worden ten aanzien van migratiestromen uit Maghreb landen. Na 1 week ontvangt hij/zij een herinneringskaartje in hetzij het Frans, hetzij het Engels. Op die manier hopen we de non-respons bij personen van een buitenlandse herkomst zo laag mogelijk te houden.

De inhoud van de vertaalde introductiebrief, vragenlijst en herinneringskaartje zal exact dezelfde informatie bevatten als de originele Nederlandstalige versie. Dit zal ook uitdrukkelijk vermeld worden in de anderstalige versie.

Graag vraag ik de Commissie of de bovenstaande werkwijze verenigbaar is met de toepassing van de wetgeving op het taalgebruik in bestuurszaken.

** **

Luidens de bepalingen van titel III “Gebruik der talen” van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gebruiken de diensten van de Vlaamse Regering het Nederlands als bestuurstaal. Dit gebeurt ook in hun betrekkingen met particulieren (*in casu* via het meegeven van de introductiebrief en de vragenlijst en het versturen van de herinneringsbrief aan elk van de ondervraagde personen). De enige uitzondering bestaat ten aanzien van de inwoners van de rand- en taalgrensgemeenten uit hun ambtsgebied. Tegenover die particulieren gebruiken de diensten van de Vlaamse Regering het Nederlands of het Frans volgens de keuze van de particulier.

De Nederlandse afdeling van de VCT is er zich van bewust dat administraties en openbare diensten heden ten dage regelmatig in contact komen met een anderstalig publiek door de aard van de dienstverlening en door specifieke projecten, bijvoorbeeld integratie, die door hen worden ontwikkeld. Het gebruik van vreemde talen, naast de bestuurstaal, kan dan wenselijk zijn en in sommige gevallen zelfs noodzakelijk.

De VCT heeft in haar adviespraktijk geoordeeld dat een beperkt gebruik van nuttige vreemde talen toelaatbaar kan zijn. Vier cumulatieve voorwaarden worden daarbij gesteld:

- Er kan geen sprake zijn van een systematisch gebruik van vreemde talen. Het gebruik van een vreemde taal gebeurt uitzonderlijk of als overgangsmaatregel (d.w.z. tijdelijk) en in beperkte gevallen.
- Het gebruik van een vreemde taal wordt verantwoord door een bijzonder doel, bv. het bevorderen van integratie, het inwinnen van inlichtingen met betrekking tot gebruiken inzake het leefmilieu van de allochtone bevolkingsgroepen, anderstaligen informeren over het bestaan van dienstverlening, verzekeren van gezondheid en veiligheid.
- De anderstalige tekst is bestemd voor een specifiek doelpubliek.
- De vreemde taal wordt gebruikt naast de voorgeschreven taal (*in casu* het Nederlands) en de anderstalige tekst bevat niet meer of andere informatie dan de originele boodschap. Er wordt bovendien uitdrukkelijk vermeld dat de anderstalige tekst een vertaling is zodat het duidelijk is dat iedereen over dezelfde informatie beschikt.

De Nederlandse afdeling stelt vast dat de steekproef van 2.500 personen uit het Rijksregister getrokken zal worden uit inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ouder dan 16 jaar zonder rekening te houden of deze personen al dan niet een Nederlandstalig adres hebben. Aan de hand van deze bevraging zal er worden vastgesteld of een respondent het Nederlands voldoende machtig is om de vragenlijst in te vullen. Wanneer de respondenten het Nederlands voldoende machtig zijn, krijgen ze de vragenlijst en de introductiebrief in het Nederlands mee. Wanneer uit bedoelde bevraging echter blijkt dat de respondent het Nederlands onvoldoende machtig is, worden hem/haar een introductiebrief en een vragenlijst meegegeven in hetzij het Frans, hetzij het Engels. Na een week krijgt deze respondent een herinneringskaartje opgestuurd in één van deze twee talen.

Het gebruik van een andere taal dan het Nederlands (*in casu* het Frans en het Engels) wordt hier verantwoord door een bijzonder doel, namelijk het krijgen van inzicht in de taalsituatie van anderstaligen en de processen van taalverwerving en taalverschuiving in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het peilen naar de leefbaarheidsaspecten van deze anderstaligen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Engels en het Frans kunnen alleen maar worden gebruikt naast het Nederlands. Dit betekent dat enkel naast een Nederlandstalige origineel de introductiebrief, de vragenlijst en de herinneringsbrief in één van deze twee talen mogen worden meegegeven. Bovendien moet er boven de anderstalige tekst uitdrukkelijk vermeld worden dat het gaat om een vertaling uit het Nederlands (advies 37.310 van 15 december 2005; advies

37.095 van 15 december 2005; advies 41.036 van 2 maart 2009; advies 43.110 van 14 oktober 2011; advies 44.012 van 30 maart 2012; advies 46.067 van 13 juni 2014).

De Nederlandse afdeling is bijkomend van oordeel dat de doelgroep waarvoor de anderstalige introductiebrief, vragenlijst en herinneringsbrief is bestemd, te algemeen en weinig precies is omschreven. Deze doelgroep bestaat immers uit inwoners van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest ouder dan 16 jaar die het Nederlands onvoldoende machtig zijn. In de voorgestelde methode wordt er een onderscheid gemaakt naargelang de concrete kennis van het Nederlands in hoofde van de ondervraagde persoon en niet naargelang de duur van verblijf in de Vlaamse Gemeenschap dat een bepalend element dient te zijn bij de beoordeling van de wenselijkheid of noodzakelijkheid van het gebruik van andere talen naast het Nederlands.

De Nederlandse afdeling van de VCT heeft al verschillende keren geadviseerd dat zij het gebruik van andere nuttige talen uitzonderlijk, beperkt en tijdelijk kan aanvaarden in de dienstverlening ten aanzien van de specifieke inwoners die zich in een eerste integratiefase bevinden en nog niet de gelegenheid hadden voldoende Nederlands te leren en te leren kennen (advies 47.049 van 22 mei 2015; advies 48.062 van 15 april 2016; advies 48.068 van 15 april 2016). De betrokken doelgroep bestaat echter niet enkel uit deze specifieke inwoners, maar ook uit inwoners die al gedurende een langere tijd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verblijven.

Om deze reden kan de Nederlandse afdeling enkel een gunstig advies over uw aanvraag brengen, voor zover het gebruik van andere talen in betrekkingen met personen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt beperkt tot de doelgroep zoals gepreciseerd in de vermelde adviezen 47.049, 48.062 en 48.068, namelijk de personen die zich in een eerste integratiefase bevinden en om die reden nog niet voldoende het Nederlands beheersen.

Met bijzondere hoogachting,

**De Voorzitter van de Nederlandse
Afdeling,**

[...]